

Jaarbericht 2006

Agentschap EG-Hof van Justitie

DJZ

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Voorwoord

Voor u ligt het eerste jaarbericht over de inbreng van de Nederlandse regering in rechtszaken bij het EG-Hof van Justitie in Luxemburg. Het is opgesteld door de gemachtigden (“agenten”) van de Nederlandse regering voor de procesvoering in Luxemburg, tezamen ook wel aangeduid als het Agentschap EG-Hof van Justitie.

Goed voorbeeld doet volgen: toen in 2006 het eerste jaarbericht verscheen van de gemachtigden van de Nederlandse regering bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in Straatsburg werd het idee opgevat een vergelijkbaar verslag uit te brengen over de rechtszaken bij het EG-Hof in Luxemburg waaraan de Nederlandse regering een bijdrage heeft geleverd. Het resultaat is dit jaarbericht.

Het belang van een dergelijke verslaglegging lijkt groot genoeg. Bij het Hof wordt over belangrijke Europese rechtsontwikkelingen beslist. De rechtspraak van het Hof is van grote invloed op het Nederlandse recht en beleid. Regelmatig moet naar aanleiding van deze rechtspraak de nationale regelgeving of uitvoeringspraktijk worden aangepast. Door aan het Hof haar visie te geven op aanhangige zaken, kan de Nederlandse regering invloed uitoefenen op de Europese rechtspraak. Nederland is om deze reden één van de meest actieve lidstaten voor het Hof. Het doel van het verslag is aan geïnteresseerden inzicht te geven in welke zaken namens de Nederlandse regering een inbreng wordt geleverd. Dit jaarbericht betreft uitdrukkelijk alleen die zaken bij het Hof waaraan Nederland heeft deelgenomen. Voor een overzicht van alle zaken wordt verwezen naar het jaarverslag van het Hof zelf.

Een overzicht van de verschillende typen zaken, de wijze waarop de Nederlandse regering daarbij betrokken raakt en de rol van het Agentschap treft u aan in Hoofdstuk 1. Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van de zaken met Nederlandse inbreng waarin in 2006 uitspraak is gedaan. In de bijlagen vindt u overzichten van nog lopende zaken (Bijlage 1) alsmede een getalsmatige (grafische) weergave van de Nederlandse inbreng (Bijlage 2).

Het jaar 2006 werd voor Nederland gekenmerkt door een relatief groot aantal uitspraken in Nederlandse zaken. Dit komt doordat in 2005 veel vragen aan het Hof werden voorgelegd door Nederlandse rechters. Bij de uitspraken van 2006 zaten verder veel fiscale arresten en arresten over het Europese burgerschap.

Wij hopen dat dit jaarbericht in een behoefte voorziet. Het voornemen bestaat het jaarlijks uit te brengen. Uw suggesties met betrekking tot dit jaarbericht worden uiteraard zeer op prijs gesteld (naar: DJZ-ER@minbuza.nl).

Onze dank gaat uit naar Sarah Speekenbrink, bij ons gedetacheerd door de Raad van State. Zij heeft veel werk voor dit jaarbericht verricht.

Den Haag, 17 april 2007

Namens het Agentschap EG-Hof van Justitie
Hanna Sevenster

Caroline ten Dam
Pepijn van Ginneken
Martijn de Grave
Mirjam de Mol
Corinna Wissels

Margo Crucq, griffier

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	4
Hoofdstuk 1 Het Agentschap EG-Hof van Justitie	5
Plaats en bezetting	5
Taken:	5
Zaakbehandeling	5
Raadswerkgroep Hof	7
Kennisoverdracht en gerelateerde activiteiten	7
Hoofdstuk 2 Uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en het Gerecht van eerste aanleg in het jaar 2006	8
Aanbesteding	8
Advies	8
Burgerschap, sociaal recht	9
Consumentenbescherming	11
Douane	11
Euratom	14
Fiscaal recht	14
Geneesmiddelen	19
Internationaal privaatrecht	20
Landbouw	21
Procesrecht	22
Strafrecht, ne bis in idem	23
Niet-nakoming door de lidstaat (artikel 226 EG)	24
Staatssteun	24
Vrij verkeer	25
Bijlage 1	26
Bijlage 2	29

Hoofdstuk 1

Het Agentschap EG-Hof van Justitie

Plaats en bezetting

Het Agentschap EG-Hof van Justitie is een onderdeel van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het Agentschap valt onder de afdeling Europees recht (DJZ/ER), één van de afdelingen van de Directie Juridische Zaken.

Het Agentschap wordt gevormd door de medewerkers die door de minister van Buitenlandse Zaken gemachtigd zijn om namens de Nederlandse regering in procedures voor de Europese hoven in rechte op te treden. Onder “Europese hoven” worden hier verstaan het Hof van Justitie, het Gerecht van eerste aanleg, het Ambtenarengerecht en het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA-Hof). Vier gemachtigden hebben de behandeling van deze procedures tot hoofdtaak. Daarnaast zijn het hoofd en het plaatsvervangend hoofd van DJZ/ER eveneens gemachtigd; zij zijn verantwoordelijk voor de coördinatie van de procesvoering en treden ook regelmatig op als gemachtigden van Nederland bij zittingen. Het Agentschap wordt ondersteund door een griffier. De griffier is vooral belast met de registratie van de zaken, de stroom van processtukken van en naar de hoven en de distributie van de stukken bij de verschillende departementen.

Taken:

Zaakbehandeling

Het Agentschap coördineert de voorbereiding en formulering van het standpunt van de Nederlandse regering voor het Hof van Justitie, het Gerecht van eerste aanleg, het Ambtenarengerecht en het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA-Hof). Het betreft prejudiciële zaken en rechtstreekse zaken over alle mogelijke onderwerpen van EG- en EU-recht.

Relatie met ICER-H

De beslissing om namens de Nederlandse regering een inbreng te leveren in een procedure wordt genomen in de ICER-Hof (ICER-H). De ICER-H is een vaste werkgroep van de Interdepartementale Commissie Europees Recht (ICER), belast met deze procedures. Als voorzitter van de ICER-H fungeert het hoofd DJZ/ER. De ICER-H vergadert tweewekelijks. In deze werkgroep worden alle bij de EG hoven aanhangige zaken (alsmede de gedane uitspraken) gezien op hun relevantie voor Nederland. Het gaat jaarlijks om ongeveer 500 zaken bij het Hof van Justitie en ongeveer 450 bij het Gerecht van eerste aanleg. Een reden voor Nederlandse inbreng is bijvoorbeeld gelegen in de mogelijke gevolgen van een uitspraak voor Nederlandse regelgeving of beleid, mogelijke financiële consequenties, of

het streven om bepaalde Europese rechtsontwikkelingen in door Nederland wenselijk geachte richting te beïnvloeden.

Nadat in de ICER-H besloten is tot Nederlandse deelname, wordt de zaak in behandeling genomen door een medewerker van het Agentschap in samenwerking met de medewerkers van de betrokken departementen.

Prejudiciële zaken

De prejudiciële procedure houdt in dat nationale rechters een vraag over de uitleg van Europees recht stellen aan het Hof (artikel 234 EG). De nationale rechter stelt de prejudiciële vraag in een zogenaamde “verwijzingsuitspraak”. De term *prejudicieel* duidt erop dat de uitspraak van het Hof over de gestelde vraag *vooraf* gaat aan de eindbeslissing in de nationale rechtszaak. Deze procedure heeft tot doel een doeltreffende en coherente toepassing van het Europese recht te bewerkstelligen en om verschil in uitleg in verschillende lidstaten te voorkomen. Op de prejudiciële vraag geeft het Hof een antwoord in de vorm van een arrest of een met redenen omklede beschikking. De nationale rechter past vervolgens de gegeven uitleg toe op het nationale geschil. In de prejudiciële procedure kunnen de betrokken nationale procespartijen, alsmede alle lidstaten en de Europese instellingen deelnemen door hun standpunt over de gestelde vragen aan het Hof te geven. Het Agentschap krijgt daartoe door het Hof alle verwijzingsuitspraken toegestuurd. Zoals hiervoor beschreven worden deze uitspraken in de ICER-H beoordeeld en geselecteerd op een eventueel Nederlands belang. De procedure kent in beginsel twee fasen, die van de schriftelijke opmerkingen, en die van de mondelinge opmerkingen, oftewel de zitting. Zaken kunnen evenwel zonder zitting worden afgedaan. Lidstaten kunnen dus zowel in zaken van eigen bodem als in zaken afkomstig uit andere lidstaten opmerkingen indienen. Nederland dient in Nederlandse verwijzingszaken in beginsel altijd opmerkingen in.

Rechtstreekse zaken

In rechtstreekse zaken kan Nederland betrokken raken als partij of als interveniënt. Als partij raakt Nederland bijvoorbeeld betrokken in inbreukprocedures die door de Commissie worden ingesteld tegen de lidstaat Nederland (artikel 226 EG). De Commissie verzoekt in zo’n zaak aan het Hof vast te stellen dat Nederland in strijd handelt met zijn verplichtingen op grond van het Europese recht. Nederland is in deze procedure verweerder. De zaak speelt voor het EG-Hof zelf. Voorts kan Nederland in rechtstreekse zaken als verzoeker optreden (artikel 230 EG). Het betreft dan meestal een beroep tegen een beschikking van de Commissie gericht aan Nederland, bijvoorbeeld omtrent staatssteun. Veel van deze zaken spelen bij het Gerecht van eerste aanleg. Ook deze procedures kennen in de regel twee fasen, schriftelijk en mondeling, waarbij de schriftelijke fase doorgaans uit twee ronden bestaat (verzoekschrift, verweerschrift, repliek en dupliek).

Tenslotte kan Nederland zich voegen in een zaak tussen derde partijen (particulieren, lidstaten, instellingen) als interveniënt. Interventie dient altijd plaats te vinden ter ondersteuning van één van de partijen. Mede daarom wordt door lidstaten slechts bij uitzondering door middel van interventie deelgenomen aan rechtstreekse procedures, aangezien er geen ruimte is voor nuances.

Ambtenarengerecht en EVA Hof

Ook in zaken voor het Ambtenarengerecht en het EVA-Hof bestaat de mogelijkheid tot interventie of het indienen van opmerkingen. Van deze mogelijkheid wordt gezien de aard van de zaken door Nederland (en andere lidstaten) niet vaak gebruik gemaakt.

Adviesprocedures

Op grond van artikel 300 lid 6 EG kan aan het EG-Hof advies worden gevraagd over de verenigbaarheid van een beoogd verdrag met het EG-Verdrag. De advisering door het Hof betreft met name de verdeling van de bevoegdheden tussen de EG en de lidstaten. In een dergelijke adviesprocedure mogen lidstaten en instellingen hun visie geven. Deze zaken doen zich niet elk jaar voor.

Raadswerkgroep Hof

In de Raadswerkgroep Hof van Justitie vinden de onderhandelingen plaats over onderwerpen die de organisatie van het Hof aangaan. Hierbij kan worden gedacht aan de wijziging van de reglementen voor procesvoering en het Statuut voor het Hof. De Nederlandse inbreng in deze Raadswerkgroep wordt geleverd door de juridisch adviseur van de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU in samenwerking met één van de medewerkers van het Agentschap. De Nederlandse instructies voor de onderhandelingen worden afgestemd in de ICER-H.

In 2006 is in de Raadswerkgroep een aanvang gemaakt met het bespreken van een mogelijke uitbreiding van de rechtsmacht van het Hof in zaken op het terrein van asiel-, migratie- en burgerrechtelijke zaken (Titel IV van het EG-Verdrag). De Commissie heeft voorgesteld het ook voor alle lagere rechters in de lidstaten mogelijk te maken om prejudiciële vragen voor te leggen aan het Hof en artikel 68 EG-Verdrag dienovereenkomstig aan te passen. Deze besprekingen zullen naar verwachting in de loop van 2007 tot een afronding komen.

Kennisoverdracht en gerelateerde activiteiten

Het Agentschap is een actief deelnemer aan het netwerk van agenten waaraan alle lidstaten deelnemen. Dit informele netwerk is op Nederlands initiatief in 2002 opgericht. Er wordt (elektronisch) informatie over lopende zaken uitgewisseld. Ook biedt het netwerk de gelegenheid het optreden van lidstaten in zaken te coördineren. Eenmaal per jaar komen alle agenten bijeen. In 2006 vond de bijeenkomst in Wenen plaats, tijdens het Oostenrijks voorzitterschap van de EU.

Medewerkers van het Agentschap geven regelmatig lezingen en cursussen in binnen- en buitenland over aan hun werk gerelateerde onderwerpen. Zo is in verschillende nieuwe lidstaten in samenwerking met de Europese Commissie en agenten uit andere lidstaten een cursus gegeven over het procederen tegen de Commissie in inbreukprocedures. Bij het Agentschap worden regelmatig juristen van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State gedetacheerd. De mogelijkheid bestaat om de buitenlandse stage van de RAIO-opleiding bij het Agentschap door te brengen. Ook studenten kunnen een stage doorbrengen op de afdeling DJZ/ER en zo kennis maken met de procesvoering. In 2006 hebben elf student-stagiaires stage gelopen bij de afdeling.

Hoofdstuk 2

Uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en het Gerecht van eerste aanleg in het jaar 2006

Hieronder treft u samenvattingen aan van uitspraken die zijn gedaan door het Hof en het Gerecht in 2006 in zaken waaraan de Nederlandse regering heeft deelgenomen. De uitspraken zijn gerangschikt op onderwerp (op alfabetische volgorde). Bij prejudiciële zaken is vermeld uit welke lidstaat de zaak afkomstig is. De volledige uitspraken zijn na te lezen op de website “<http://curia.europa.eu>”.

Aanbesteding

Beschikking van het Hof van 23 maart 2006, Impresa Portuale di Cagliari, zaak C-174/03 (Italië)

Het bedrijf Tirrenia houdt zich bezig met zeevervoer. Zij heeft na informele onderhandelingen bepaalde dienstverrichtingen in de haven van Cagliari aan CTO opgedragen. De dienstverrichtingen houden verband met het laden, lossen, de overslag, opslag en het bewegen in het algemeen van de goederen en voertuigen, geladen in of gelost uit schepen in eigendom van Tirrenia. De Impresa Portuale di Cagliari is tegen dit besluit tot gunning in beroep gegaan. Zij stelt dat Tirrenia de opdracht overeenkomstig Richtlijnen 90/531/EEG en 93/38/EEG had moeten aanbesteden. Het Hof heeft de doorhaling van deze zaak gelast, nu de werkzaamheden die aan CTO zijn opgedragen niet vallen binnen het toepassingsgebied van de richtlijnen. Het is aan de nationale rechter uitspraak te doen betreffende de vraag of de werkzaamheden uitsluitend worden uitgeoefend in de sector zeevervoer, aldus het Hof.

Advies

Advies van het Hof van 7 februari 2006, zaak 1/03 (Verdrag van Lugano)

Aanleiding van dit advies is de herziening van het Verdrag van Lugano tussen de lidstaten van de EG en van de EVA. Dit verdrag ziet op de rechterlijke bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken. In het verdrag is een ontkoppelingsclausule opgenomen met als doel de verhouding tussen de verordening en het nieuwe Verdrag van Lugano op coherente wijze te regelen. Een dergelijke clausule kan er op wijzen dat de gemeenschapsregels zijn aangetast, aldus het Hof. Gelet op één en ander heeft het Hof geoordeeld dat de sluiting van het nieuwe Verdrag van Lugano onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap valt.

Burgerschap, sociaal recht

Arrest van het Hof van 16 maart 2006, [Robinson-Steele e.a.](#), zaak C-131/04 en [Clarke e.a.](#), zaak C-257/04 (Verenigd Koninkrijk)

Het Hof heeft in antwoord op een vraag van een Engelse rechter overwogen dat “met behoud van loon” als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van Richtlijn 93/104/EG betekent dat een werknemer tijdens de minimumvakantie qua beloning in dezelfde situatie moet verkeren als wanneer hij zou werken. Een systeem waarin het vakantieloon als onderdeel van of als opslag op het loon voor verrichte arbeid wordt uitbetaald, acht het Hof in strijd met de Richtlijn. Het vakantieloon dient op een zodanig moment te worden uitbetaald dat de werknemer daar tijdens de vakantie over kan beschikken.

Arrest van het Hof van 6 april 2006, [Federatie Nederlandse Vakbeweging](#), zaak C-124/05 (Nederland, Hof 's-Hertogenbosch)

Het Hof heeft overwogen dat een nationale bepaling die de mogelijkheid biedt tijdens de duur van de arbeidsovereenkomst jaarlijkse vakantiedagen, als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van Richtlijn 93/104/EG, die in een bepaald jaar niet zijn opgenomen, worden vervangen door een financiële schadevergoeding in een volgend jaar, zich verzet tegen dit artikel, gelet op het bijzondere belang van recht op vakantie met behoud van loon. Het Hof acht de mogelijkheid om afstand te doen van vakantierust of om werknemers ertoe te brengen daarvan afstand te doen als een met het doel van de richtlijn onverenigbare prikkel.

Arrest van het Hof van 6 juli 2006, [Kersbergen-Lap en Dams-Schipper](#), zaak C-154/05 (Nederland, rechtbank Amsterdam)

Het Hof heeft overwogen dat de Wajonguitkering een bijzondere, niet op premie- of bijdragebetaling berustende prestatie is in de zin van artikel 4, tweede lid bis, van Verordening 1408/71. Hieruit volgt dat deze uitkering op grond van de coördinatieregels van Verordening 1408/71 niet hoeft te worden geëxporteerd (d.w.z. te worden uitgekeerd aan niet in Nederland verblijvende Nederlanders). Voorts wordt overwogen dat het rechtszekerheidsbeginsel met zich brengt dat wijzigingen van verordeningen, bij gebreke van overgangsbepalingen, onmiddellijke werking hebben.

Arrest van het Hof van 21 februari 2006, [Hosse](#), zaak C-286/03 (Oostenrijk)

Een in Duitsland woonachtige Duitser (grenswerker) werkt in Oostenrijk. Hij betaalt belasting en draagt sociale premies af in Oostenrijk en is in die lidstaat aangesloten bij een ziektekostenverzekering. Zijn dochter is ernstig invalide. Door Oostenrijk wordt een zorgtoeslag voor de dochter geweigerd, omdat zij niet in Oostenrijk woonachtig is. Het Hof heeft geoordeeld dat dit in strijd is met Verordening 1408/71 nu het toekennen van ziekte-toeslagen niet afhankelijk mag worden gesteld van de woonplaats van betrokkene. De dochter heeft recht op de zorgtoeslag, tenzij zij een dergelijke toeslag eveneens in Duitsland ontvangt.

Arrest van het Hof van 18 juli 2006, [De Cuyper](#), zaak C-406/04 (België)

In dit arrest geeft het Hof een terughoudende uitleg van de vrijheid van verkeer en verblijf die de Europese burger geniet op grond van artikel 18 EG. Beperkingen op deze vrijheid kunnen gerechtvaardigd worden op grond van objectieve overwegingen van algemeen belang. In deze zaak accepteert het Hof als rechtvaardiging de noodzaak om toezicht uit te oefenen op de naleving van de voorwaarden voor het verkrijgen van een werkloosheidsuitkering. Op grond

van Verordening 1408/71 is het niet verboden om aan het recht op een werkloosheidsuitkering een verblijfsvoorwaarde te verbinden. In dit geval verzet ook artikel 18 EG zich hier niet tegen.

Arrest van het Hof van 12 september 2006, Eman en Sevinger, zaak C-300/04 (Nederland, Raad van State)

Het Hof bevestigt dat Antilliaanse en Arubaanse Nederlanders Unieburgers zijn en zich kunnen beroepen op het tweede deel van het EG-verdrag (onder meer kiesrecht voor het Europees Parlement (EP) en het recht op reis en verblijf), ook als zij ingezetenen van of woonachtig zijn in de Nederlandse Antillen of Aruba. Volgens het Hof mag elke lidstaat, onder eerbiediging van het Gemeenschapsrecht, waaronder het gelijkheidsbeginsel, vaststellen wie actief en passief kiesrecht voor het EP heeft. De Nederlandse Kieswet maakt echter een ongerechtvaardigd onderscheid tussen Nederlanders die ingezetenen zijn van of woonachtig in de Nederlandse Antillen of Aruba enerzijds en Nederlanders die ingezetenen zijn van een derdeland anderzijds. De Kieswet zal op dat punt moeten worden aangepast voor de volgende verkiezing van het EP in 2009.

Arrest van het Hof van 26 oktober 2006, Tas-Hagen en Tas, zaak C-192/05 (Nederland, Centrale Raad van Beroep)

Het Hof heeft geoordeeld dat het recht om vrij te reizen en te verblijven van artikel 18 EG-Verdrag in de weg staat aan artikel 3 van de Wet uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers 1940-1945 (WUBO), voor zover daarin is vereist dat de aanvrager op het moment van de aanvraag in Nederland moet wonen.

Arrest van het Hof van 18 juli 2006, Nikula, zaak C-50/05 (Finland)

Nikula woont in Finland en ontvangt naast Fins (overheids)pensioen tevens pensioen van twee Zweedse pensioeninstellingen. Op basis van haar gehele belastbaar inkomen werd de premie voor de ziektekostenverzekering vastgesteld. In een Finse procedure kwam de vraag aan de orde of een lidstaat bij het inhouden van een ziektekostenpremie op het pensioen van een gepensioneerde, bij de berekening van die premie ook het pensioen mag meetellen dat die gepensioneerde uit een andere lidstaat ontvangt. Het Hof heeft deze vraag bevestigend beantwoord, maar brengt twee nuanceringen aan, te weten (1) de ziektekostenpremie mag niet hoger zijn dan het pensioen dat het land uitbetaalt en (2) het bedrag waarvoor in de andere lidstaat bij de opbouw van het pensioen al ziektekostenpremie is betaald, dient buiten de berekening te worden gehouden, zodat geen sprake is van dubbele premieheffing over dezelfde inkomenscomponent. Naar aanleiding van dit arrest heeft de Commissie een tweetal artikel 226-procedures bij het Hof tegen respectievelijk Nederland en Finland ingetrokken.

Arrest van het Hof van 11 juli 2006, Chacon Navas, zaak C-13/05 (Spanje)

Chacon Navas is ontslagen, omdat zij met ziekteverlof was. De Spaanse rechter vraagt het Hof of het bij Richtlijn 2000/78/EG geschapen algemene kader ter bestrijding van discriminatie op grond van handicap bescherming biedt aan een persoon die uitsluitend wegens ziekte door zijn werkgever is ontslagen. Het Hof heeft deze vraag ontkennend beantwoord en geeft weliswaar een ruime uitleg aan het begrip “handicap”, doch niet zo ruim dat ziekte per definitie onder dit begrip valt. Ook kan de werkingssfeer van de richtlijn niet tot “ziekte” worden uitgebreid, aldus het Hof.

Consumentenbescherming

Arrest van het Hof van 23 november 2006, Lidl Italia, zaak C- 315/05 (Italië)

Bij een vestiging van Lidl in Italië werden monsters genomen van een kruidenbitter. Na onderzoek werd geconstateerd dat het alcoholvolumegehalte minder bedroeg dan het door de producent op het etiket van de door Lidl te koop aangeboden kruidenbitter vermelde percentage. Lidl wordt hiervoor beboet, nu zij in strijd heeft gehandeld met de nationale reglementering. De vraag wordt gesteld of artikelen 2, 3, en 12 van Richtlijn 2000/13 inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen, met zich meebrengen dat een nationale regeling op grond waarvan een bedrijf die een alcoholhoudende drank verkoopt aansprakelijk kan worden gesteld voor de onjuiste vermelding van het alcoholvolumegehalte op het etiket, terwijl de drank is geproduceerd door een in een andere lidstaat gevestigd bedrijf. Het Hof heeft overwogen dat uit de bewoordingen van de artikelen niet volgt dat de betrokken verplichting ter zake van etikettering uitsluitend geldt voor de producent van dergelijke alcoholhoudende dranken of dat deze richtlijn uitsluit dat de distributeur aansprakelijk wordt gesteld in geval van schending van die verplichting. Een nationale regeling als de bovenstaande draagt juist bij aan het bereiken van het doel van de richtlijn, te weten, het voorlichten en beschermen van de eindverbruikers van levensmiddelen, aldus het Hof.

Douane

Arrest van het Hof van 11 mei 2006, Friesland Coberco Dairy Foods, zaak C-11/05 (Nederland, Hof Amsterdam)

Friesland Coberco Dairy Foods is fabrikant van vruchtendranken en heeft een vergunning tot behandeling onder douanetoezicht aangevraagd. Dit verzoek is conform voorschrift voorgelegd aan het Comité Douanewetboek, die het verzoek afwijst, omdat niet zou zijn voldaan aan de economische voorwaarden voor een vergunning. Vervolgens heeft de Nederlandse Inspecteur de aanvraag om die reden afgewezen. Allereerst heeft het Hof overwogen dat de conclusies van het Comité Douanewetboek niet bindend zijn voor de nationale douaneautoriteiten, nu dit niet blijkt uit de bewoordingen van, onder meer, de uitvoeringsverordening, noch uit de rol van het Comité of het doel dat met de raadpleging wordt beoogd. Voorts kan de geldigheid van de conclusies van het Comité Douanewetboek niet worden onderzocht in het kader van artikel 234 EG, omdat deze niet worden aangemerkt als handelingen van de instellingen.

Arrest van het Hof van 8 juni 2006, Koornstra, zaak C-517/04 (Nederland, College van Beroep voor het Bedrijfsleven)

Het bedrijf Koornstra voert met een Nederlands vissersvaartuig garnalen aan. Het Productschap Vis legt haar een heffing op, over de aanvoer van garnalen met een vissersvaartuig dat in Nederland staat geregistreerd. De verwijzende rechter vraagt zich af of een dergelijke heffing, die strekt tot de financiering van garnalenzeven en garnalenkrakers in de betreffende lidstaat, verenigbaar is met artikelen 25 en 90 EG-Verdrag, indien die heffing ook is verschuldigd voor door een dergelijke ondernemer elders in de gemeenschap aangevoerde garnalen. Het Hof heeft overwogen dat een heffing op de voor uitvoer bestemde producten strijdig is met artikelen 23 en 25 EG-Verdrag, indien blijkt dat de voordelen die uit de bestemming van de opbrengst van de heffing voortvloeien, de last die drukt op de

ondernemingen die aan boord van Nederlandse vissersvaartuigen garnalen aanvoeren die bestemd zijn voor verwerking of verhandeling op de binnenlandse markt, volledig compenseren. Een dergelijke heffing zou daarentegen in strijd zijn met artikel 90 EG-Verdrag, indien de uit de bestemming van de opbrengst van deze heffing voortvloeiende voordelen voor de binnenlandse producten die op de binnenlandse markt worden verwerkt of verhandeld, de op deze producten drukkende last slechts ten dele compenseren.

Arrest van het Hof van 12 januari 2006, [Algemene Scheeps Agentuur Dordrecht](#), zaak C-311/04 (Nederland, Hof Amsterdam)

Algemene Scheeps Agentuur Dordrecht (hierna: ASAD) heeft als douane-expediteur aangifte ten invoer gedaan van een zending langkorrelige halfwitte rijst. ASAD doet een beroep op een geldende tariefpreferentie. Echter, naar aanleiding van de uitslag van een monsteronderzoek en op basis van de criteria van de aanvullende aantekening (EG) 1 op Hoofdstuk 10 van het Gemeenschappelijk Douanetarief heeft de Inspecteur overwogen dat rijst waarvan een gedeelte van het zilvervlies, maar niet de kiem is verwijderd, als gedopte rijst en niet als halfwitte rijst moet worden ingedeeld. Hierdoor vervalt het recht op preferentie en vordert de Inspecteur douanerechten. De vraag komt aan de orde of de aanvullende aantekening geldig is voor zover zij andere eisen stelt aan het begrip halfwitte rijst dan de Toelichting van de Internationale Douaneraad van het Geharmoniseerde Stelsel. Het Hof heeft overwogen dat de geldigheid van de aanvullende aantekening niet wordt aangetast doordat daarin een definitie van halfwitte rijst wordt gegeven die een element, betreffende de kiem van de rijstkorrel, bevat dat niet voorkomt in de desbetreffende toelichting op het geharmoniseerde systeem inzake de omschrijving en de codering van goederen.

Arrest van het Hof van 13 juli 2006, [Uroplasty](#), zaak C-514/04 (Nederland, Hof Amsterdam)

Het bedrijf Uroplasty ontwikkelt producten op het gebied van urologie en urogynaecologie. Er ontstaat verschil van inzicht voor wat betreft de indeling van een product, bestaande uit steriele, witte vlokjes van polydimethylsiloxaan, hetgeen is bestemd voor aanwending als medisch-chirurgisch implantaat. De Inspecteur is van mening dat het product onder post 3910 in de zin van Verordening 2658/87 valt. Uroplasty meent dat het product onder post 9021 van die verordening valt. Het Hof heeft overwogen dat een dergelijk product moet worden aangemerkt als een in het lichaam in te planten toestel dat onder post 9021 moet worden ingedeeld, nu het product niet tot doel heeft een orgaan te vervangen, maar een slecht werkende spier in staat te stellen bindweefsel te vormen.

Arrest van het Hof van 13 juli 2006, [Anagram International](#), zaak C-14/05 (Nederland, Hof Amsterdam)

Het bedrijf Anagram International maakt feestballonnen van kunststof. Zij is van mening dat dit product onder post 9505 90 00 (“feestartikelen”) in de zin van de gecombineerde nomenclatuur van het gemeenschappelijk douanetarief, valt. De Inspecteur meent echter dat het product onder post 9503 90 32 (“speelgoed”) van deze verordening valt. Het Hof heeft overwogen dat het bij speelgoed in de zin van post 9503 90 32 gaat om een voorwerp dat hoofdzakelijk is bestemd voor het vermaak van personen. Nu de ballonnen in kwestie dit kenmerk bezitten, vallen deze onder post 9503 90 32. De indeling door de Inspecteur is dus de juiste.

Arrest van het Hof van 27 april 2006, [Kawasaki Motors Europe](#), zaak C-15/05 (Nederland, Hof Amsterdam)

Kawasaki Motors Europe heeft acht “All Terrain Vehicle’s” (hierna: ATV’s) ingevoerd in Nederland en vraagt bindende tariefinlichtingen (hierna: BTI) onder post 8701 (tractors). De Inspecteur heeft de BTI verstrekt, echter, onder post 8703 (voertuigen ontworpen voor personenvervoer) en baseert dit, onder meer, op Verordening 2518/98. De vraag komt aan de orde of deze verordening, voor zover het daarin omschreven terreinvoertuig dat vergelijkbaar is met de ATV’s onder post 8703 is ingedeeld, geldig is. Voor de beantwoording van deze vraag is van belang geacht wat het trekvermogen van het voertuig is, hetgeen de objectieve eigenschap vormt op basis waarvan kan worden bepaald of het speciaal is gemaakt om andere werktuigen, voertuigen of lasten te trekken of voort te duwen, dan wel, voor personenvervoer. Het Hof heeft overwogen dat de Commissie, door een voertuig dat lasten van een gewicht van minstens het dubbele van zijn eigen gewicht kan trekken of voortduwen, onder post 8703 in te delen, de draagwijdte van post 8701 heeft beperkt en dus de grenzen van haar beoordelingsbevoegdheid heeft overschreden. Het voornoemde gedeelte van de verordening is dan ook ongeldig, aldus het Hof.

Arrest van het Hof van 5 oktober 2006, [ASM Lithography](#), zaak C-100/05 (Nederland, Hof Amsterdam)

ASM Lithography ontwikkelt en vervaardigt apparatuur die wordt ingezet bij de productie van chips voor de computerindustrie. Zij heeft een vergunning voor actieve veredeling. In de vergunning is bepaald dat de regeling actieve veredeling kan worden beëindigd door het in het vrije verkeer brengen van veredelingsproducten of onveredelde goederen. Zij is dan verplicht bij de douaneautoriteiten periodiek een verzoek om zuivering van de rekening in te dienen. Op grond van artikel 236 van het Douanewetboek heeft ASM Lithography een verzoek om terugbetaling douanerechten ingediend. De Inspecteur wijst dit verzoek af, nu ASM Lithography heeft nagelaten uitdrukkelijk te verzoeken dat de producten worden onderworpen aan de regeling behandeling onder douanetoezicht. De vraag komt aan de orde of artikel 122, sub c, van het Douanewetboek met zich meebrengt dat de douaneautoriteiten ambtshalve de heffingsregels inzake de regeling behandeling onder douanetoezicht moeten toepassen. Het Hof heeft overwogen dat dit artikel de nationale douaneautoriteiten niet tot ambtshalve toepassing van de heffingsregels verplicht, welke bepaling enkel van toepassing is indien de belanghebbende daar uitdrukkelijk om verzoekt, zelfs wanneer die regels voor hem gunstiger zijn. Uit de bepalingen van het Douanewetboek blijkt immers niet dat de gemeenschapswetgever de nationale autoriteiten een zorgplicht jegens de schuldenaren heeft willen opleggen, op grond waarvan die autoriteiten de belangen van laatstgenoemden dienden te behartigen door de gunstigste heffingsregels toe te passen.

Arrest van het Hof van 16 november 2006, [Compaq Computer International Corporation](#), zaak C-306/04 (Nederland, Hof Amsterdam)

Compaq Computer International Corporation (hierna: CICC), dochteronderneming van Compaq Computer Corporation (hierna: CCC), is met softwarefabricant Microsoft Corporation overeengekomen dat zij computers mogen voorzien van software van Microsoft. In 1999 worden laptops in Taiwan gekocht. Deze laptops worden door de fabrikant voorzien van door CCC ter beschikking gestelde software. Bij invoer in Nederland ontstaat een meningsverschil over de douanewaarde. Het Hof heeft overwogen dat het gaat om software die CCC de Taiwanese fabrikanten kosteloos ter beschikking heeft gesteld om bij de vervaardiging van de computers op de harde schijf te worden geïnstalleerd. Bovendien staat vast dat die software een economische waarde heeft van 31 USD en dat deze waarde in de waarde van de transactie tussen de Taiwanese fabrikanten en CCC, noch in die van de transactie tussen CCC en CICC is opgenomen. Er moet worden geconstateerd dat in die

omstandigheden de transactiewaarde moet worden verhoogd met de waarde van de software, aldus het Hof. Dit oordeel is conform het standpunt van de Nederlandse douane-autoriteiten.

Euratom

Arrest van het Hof van 12 september 2006, Industrias Nucleares do Brasil en Siemens, zaken C-123/04 en 124/04 (Duitsland)

De Commissie beschikt op basis van het Euratom-verdrag over bepaalde goedkeurings- en eigendomsrechten ten behoeve van de uraniumvoorziening. Het Hof heeft overwogen dat deze bevoegdheden niet gelden voor contracten met opdrachtgevers uit derde landen die uranium laten verrijken binnen de EU en deze daarna weer terugnemen. Dit oordeel is conform het standpunt van de Nederlandse, Duitse en Franse regering in deze procedure.

Fiscaal recht

BPM

Beschikking van het Hof van 27 juni 2006, Van de Coevering, zaak no. C-242/05 (Nederland, Hof 's-Hertogenbosch)

Van de Coevering, die in Nederland woont, huurt een personenauto in België. Hij ontvangt ingevolge de Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992, een naheffingsaanslag van fl. 60.476,- zijnde het volle bedrag aan registratiebelasting, omdat hij met de personenauto op Nederlands grondgebied werd gesignaleerd. Het Hof heeft overwogen dat de Nederlandse wettelijke regeling, die Nederlandse ingezetenen die een auto hebben gehuurd van een in een andere lidstaat gevestigde onderneming, verplicht vanaf de aanvang van het gebruik van de weg in Nederland de volle registratiebelasting te voldoen, het huren van een auto in een andere lidstaat ontmoedigt. Voorts is deze regeling niet evenredig aan het gebruik van de auto in de betrokken lidstaat. Artikelen 49 tot en met 55 EG-Verdrag verzetten zich tegen een dergelijke nationale regeling, aldus het Hof.

BTW

Arrest van het Hof van 9 februari 2006, Kinderopvang Enschede, zaak C-415/04 (Nederland, Hoge Raad)

De stichting Kinderopvang Enschede is een instelling zonder winstoogmerk op het terrein van kinderopvang. Zij heeft als doel de verzorging van kinderopvang, alsmede het optreden als intermediair bij gastouderopvang. Deze diensten worden bij de "vraagouder" in rekening gebracht. De stichting wordt aangeslagen voor omzetbelasting. Het Hof heeft overwogen dat diensten die door een publiekrechtelijk lichaam of een door de betrokken lidstaat als instelling van sociale aard erkende organisatie worden verricht in de hoedanigheid van bemiddelaar tussen personen die diensten ter zake van kinderopvang zoeken en personen die deze diensten aanbieden, slechts op grond van artikel 13, A, aanhef en eerste lid, sub g en h, van de Zesde BTW-richtlijn, worden vrijgesteld indien (1) de dienst van kinderopvang zelf aan de in deze bepaling gestelde voorwaarden voor vrijstelling voldoet, (2) deze dienst van zodanige aard of kwaliteit is dat de "vraagouders" niet van een gelijkwaardige dienst verzekerd zouden zijn zonder de bemiddelde dienst en (3) de bemiddelde diensten niet in hoofdzaak ertoe strekken de dienstverrichter extra opbrengsten te verschaffen.

Arrest van het Hof van 11 mei 2006, Federation of Techno-logical Industries e.a., zaak C-384/04 (Verenigd Koninkrijk)

Onderdelen 17 en 18 uit de Britse Finance Act 2003 zijn vastgesteld om misbruik van het stelsel van belasting over de toegevoegde waarde (“verwervingsfraude” dan wel “carrouselfraude”) te voorkomen. De vraag komt aan de orde of deze bepalingen verenigbaar zijn met artikelen 21, derde lid en 22, achtste lid, van de Zesde BTW-richtlijn. Deze bepalingen betreffen het verplicht stellen van zekerheid voor de verschuldigde BTW bij levering van bepaalde goederen. Het hof heeft overwogen dat artikel 21, derde lid, van de Zesde BTW-richtlijn een lidstaat weliswaar toestaat om iemand hoofdelijk tot voldoening van de BTW verplicht te houden, wanneer deze ten tijde van de transactie wist of had moeten weten dat de over deze of een eerdere of latere transactie verschuldigde BTW onbetaald zou blijven, en om zich dienaangaande op vermoedens te baseren. Echter, dit neemt niet weg dat dergelijke vermoedens niet op een dusdanige wijze mogen worden geformuleerd dat het voor de belastingplichtige in de praktijk onmogelijk of uiterst moeilijk wordt het tegendeel te bewijzen. Voorts heeft het Hof overwogen dat de invoering van deze hoofdelijke verplichting niet kan worden gebaseerd op artikel 22, achtste lid, van de Zesde BTW-richtlijn en dat deze bepaling de lidstaten ook niet toestaat om van iemand die niet krachtens artikel 21 van de Zesde BTW-richtlijn tot voldoening van de BTW gehouden is of hoofdelijk tot voldoening daarvan verplicht is, te eisen dat hij voor de betaling van door een derde verschuldigde BTW zekerheid stelt.

Arrest van het Hof van 14 december 2006, VDP Dental Laboratory, zaak C-401/05 (Nederland, Hoge Raad)

Het in Nederland gevestigde bedrijf VDP Dental Laboratory (hierna: VDP) laat op bestelling van in Nederland, in andere lidstaten en in derde landen gevestigde tandartsen tandtechnische werken, zoals kronen, inlays en bruggen, vervaardigen. Er ontstaat een geschil tussen VDP en de Inspecteur over het recht op aftrek van voorbelasting op leveringen van tandprothesen. Artikel 13, A, eerste lid, sub e, van de Zesde BTW-richtlijn voorziet in een BTW-vrijstelling voor “het verschaffen van tandprothesen door tandartsen en tandtechnici”. De vraag rijst of deze bepaling ook van toepassing is op leveringen van tandprothesen door een leverancier die de vervaardiging daarvan uitbesteedt aan tandtechnici. Het Hof heeft overwogen dat uit de bewoordingen van deze bepaling duidelijk volgt dat niet alle leveringen van tandprothesen van BTW zijn vrijgesteld, maar uitsluitend die welke worden verricht door de beoefenaren van twee specifieke beroepen, te weten, het beroep van “tandarts” en dat van “tandtechnicus”. De leveringen van tandprothesen door een tussenpersoon die geen tandarts of tandtechnicus is, kunnen niet vallen binnen de werkingssfeer van de vrijstelling van deze bepaling. Dientengevolge kan een onderneming als VDP, die een nationale regeling als die in het hoofdgeding betwist op grond dat zij onverenigbaar is met de Zesde BTW-richtlijn, zich rechtstreeks op de bepalingen van deze laatste baseren teneinde te bewerkstelligen dat de betrokken leveringen van tandprothesen aan BTW worden onderworpen en bijgevolg de voorbelasting ter zake van die leveringen aftrekken.

Arrest van het Hof van 1 juni 2006, De Danske Bilimportører, zaak C-98/05 (Denemarken)

Het verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een geschil tussen De Danske Bilimportører (beroepsvereniging van importeurs van motorvoertuigen) en het Deense ministerie van Financiën met betrekking tot de vraag hoe de belasting op de registratie van nieuwe motorvoertuigen moet worden behandeld voor de maatstaf van heffing van de belasting over de toegevoegde waarde in de zin van artikel 11, A, tweede lid, sub a, van de Zesde BTW-richtlijn. Het Hof heeft overwogen dat deze belasting, waarvan het belastbare feit niet de levering, maar de registratie van het voertuig op het nationale grondgebied is, niet onder het begrip belastingen, rechten en heffingen in de zin van voormeld artikel valt.

Arrest van het Hof van 15 juni 2006, Heintz van Landewijck, zaak C-494/04 (Nederland, Hoge Raad)

Heintz van Landewijck handelt in tabaksfabricaten. Hij laat een eerder bij de Inspecteur aangevraagde hoeveelheid accijnszegels voor tabaksproducten ophalen bij PTT Post, waarna deze partij in het ongerede is geraakt. Vervolgens verzoekt hij de Inspecteur om een verrekening op grond van de Accijnswet. De Inspecteur wijst het verzoek af op grond van een nationaal voorschrift. De vraag rijst of dit in overeenstemming is met Richtlijn 92/12/EEG betreffende de algemene regeling voor accijnsproducten en de Zesde BTW-richtlijn. Het Hof heeft overwogen dat Richtlijn 92/12/EEG, noch het evenredigheidsbeginsel eraan in de weg staan dat lidstaten een regeling vaststellen die niet voorziet in de teruggaaf van het aan accijns betaalde bedrag in omstandigheden als die van het hoofdeding en dus de financiële aansprakelijkheid voor het verloren gaan van accijnszegels bij de koper daarvan legt. Immers, een nationale regeling op grond waarvan de koper van accijnszegels de teruggaaf daarvan zou kunnen verkrijgen door louter te stellen dat zij verloren zijn gegaan, zou misbruik en fraude in de hand werken. Nationale voorschriften als die in het hoofdeding dragen juist bij aan het verwezenlijken van het doel om misbruik van accijnszegels te voorkomen. Voorts heeft het Hof overwogen dat artikel 27, vijfde lid, van de Zesde BTW-richtlijn zo moet worden uitgelegd dat de niet-inachtneming van de termijn voor kennisgeving geen schending van een wezenlijk procedureel voorschrift vormt die tot niet-toepasselijkheid van de te laat meegedeelde afwijkende maatregel leidt. Immers, een te late kennisgeving van de afwijkende maatregel kan niet dezelfde gevolgen meebrengen als het ontbreken van kennisgeving, aldus het Hof.

Beschikking van het Hof van 24 juli 2006, P. Jurriëns Beheer, zaak C-406/05 (Nederland, Hoge Raad)

Het Hof heeft deze zaak doorgehaald onder verwijzing naar zijn arrest van 4 mei 2006, zaak C-169/04 (Abbey National).

Beschikking van het Hof van 1 juni 2006, VOF Dressuurstal Jespers, zaak C-233/05 (Nederland, Hof 's-Hertogenbosch)

VOF Dressuurstal Jespers (hierna: Jespers) exploiteert een trainings-/africhtingsstal voor paarden, waarbij tegen betaling paarden van derden worden beleerd en afgericht. Jespers heeft, anders dan de Inspecteur, betoogd dat het verlaagde BTW-tarief van toepassing is, nu haar prestaties steeds leiden tot de oplevering van een vervaardigd goed, zijnde een ander paard dan voorheen. Het Hof heeft overwogen dat dieren, gelet op de bijzondere plaats die zij innemen binnen de categorie lichamelijke zaken, niet worden aangemerkt als “materialen” en hun africhting niet kan worden beschouwd als de vervaardiging door een opdrachtnemer van een goed dat tevoren niet bestond. Dientengevolge is geen sprake van de oplevering van een werk in roerende staat in de zin van artikel 5, vijfde lid, sub a, van de Zesde BTW-richtlijn, aldus het Hof.

Arrest van het Hof van 23 november 2006, Joustra, zaak C-5/05 (Nederland, Hoge Raad)

Ieder jaar bestelt Joustra namens een wijngezelschap wijn in Frankrijk. Hij laat de wijn bij hem thuis in Nederland afleveren door een voor zijn rekening handelende vervoersonderneming en levert dit vervolgens aan de overige leden van het wijngezelschap. In Frankrijk is reeds accijns betaald over de wijn. Toch hebben de Nederlandse autoriteiten extra accijns geheven over de levering. Terecht, aldus het Hof, nu Joustra geen gebruik kon maken van vrijstelling voor producten die persoonlijk vervoerd en voor eigen gebruik zijn.

Arrest van het Hof van 27 april 2006, Solleveld en Van den Hout-van Eijnsbergen, zaken C-443/04 en C-444/04 (Nederland, Hoge Raad)

Het Hof heeft in antwoord op vragen van de Hoge Raad overwogen dat lidstaten beoordelingsvrijheid hebben met betrekking tot de medische vrijstelling, zoals geformuleerd in de Zesde BTW-richtlijn. Wel wordt deze beoordelingsvrijheid begrensd door het door deze bepaling nagestreefde doel, te weten, waarborgen dat de vrijstelling uitsluitend geldt voor medische diensten die worden verleend door personen die in het bezit zijn van de vereiste beroepskwalificaties, alsmede het beginsel van fiscale neutraliteit.

Directe belastingen

Arrest van het Hof van 7 september 2006, N., zaak C-470/04 (Nederland, Hof Arnhem)

N. heeft zijn vaste woonplaats verlegd naar het Verenigd Koninkrijk. Hij is enig aandeelhouder van BV's, waarvan de feitelijke leiding zich op de Antillen bevindt. Vervolgens krijgt N. een belastingaanslag. Nederland heeft een belastingstelsel, waarbij een Nederlands ingezetene die een aanmerkelijk belang heeft en zijn woonplaats naar een andere lidstaat verlegt, wordt belast. Voor uitstel van betaling dient zekerheid te worden gesteld. N. heeft daartoe zijn aandelen in één van zijn BV's als onderpand gegeven. Het Hof heeft overwogen dat voormelde belastingwetgeving een beperking vormt van het vrij verkeer van vestiging, nu de belastingplichtige die zijn woonplaats van het Nederlandse grondgebied naar een andere lidstaat wenst te verleggen, minder gunstig wordt behandeld dan een persoon die zijn woonplaats in Nederland behoudt. Immers, als gevolg van die verlegging ontstaat voor de belastingplichtige een belastingsschuld. Weliswaar is uitstel van betaling mogelijk mits zekerheden worden gesteld. Evenwel heeft dat tevens een belemmerende werking, omdat het genot van het tot zekerheid verstrekte vermogen wordt onthouden. Voorts heeft het Hof overwogen dat de Nederlandse regeling verder gaat dan noodzakelijk is ter bereiking van het doel dat ermee wordt nagestreefd, te weten, verdeling van de heffingsbevoegdheid. Artikel 43 EG verzet zich tegen de regeling, aldus het Hof.

Arrest van het Hof van 9 maart 2006, Piatkowski, zaak C-493/04 (Nederland, Hof 's-Hertogenbosch)

Piatkowski, van Nederlandse nationaliteit en sinds september 1996 woonachtig in België, maakt bezwaar tegen, voor zover thans van belang, een aanslag premie volksverzekeringen over 1998. In 1998 verrichtte hij arbeid, zowel in Nederland als in België, als zaakvoerder van BV's. De vraag komt aan de orde of artikelen 39 en 43 EG en artikel 14 quater, onderdeel b, van Verordening 1408/71, eraan in de weg staan dat Nederland premie voor de volksverzekeringen heft over rente-inkomsten die door een in Nederland gevestigde vennootschap zijn betaald aan een ingezetene van België. Het Hof heeft deze vraag ontkennend beantwoord en heeft overwogen dat in België geen socialezekerheidspremies zijn geheven over de voormelde rente. Voorts heeft het Hof overwogen dat Piatkowski een tegenprestatie heeft gekregen voor de betaalde premie, te weten, aanvullende sociale bescherming. Voor zover de omvang van de sociale bescherming onafhankelijk is van het bedrag van de betaalde premie, is deze situatie inherent aan een op het solidariteitsbeginsel berustend stelsel van sociale zekerheid. De betrokken Nederlandse wetgeving druist niet in tegen de genoemde gemeenschapsbepalingen en het verbod van dubbele belasting.

Arrest van het Hof van 23 februari 2006, Van Hilten-van der Heijden, zaak C-513/03 (Nederland, Hof 's-Hertogenbosch)

Het Hof heeft overwogen dat artikel 56 EG-Verdrag zich niet verzet tegen een wettelijke regeling die bepaalt dat indien een Nederlander overlijdt binnen tien jaar na emigratie uit Nederland, de Nederlandse autoriteiten successierechten over deze nalatenschap met aftrek

van de in het buitenland geheven successierechten heffen. Het Hof acht hierbij de ratio van de regeling van belang, te weten, preventie van belastingvlucht.

Arrest van het Hof van 14 december 2006, [Denkavit Internationaal en Denkavit France, zaak C-170/05 \(Frankrijk\)](#)

In Frankrijk werden dividenden die een vennootschap uitkeert aan een niet in Frankrijk gevestigde vennootschap onderworpen aan een bronbelasting van 25 procent. Echter, indien de dividenden werden uitgekeerd aan een wel in Frankrijk gevestigde moedermaatschappij werd geen bronbelasting geheven. Het Hof heeft overwogen dat dit een discriminerende en ontoelaatbare beperking is van het recht van vestiging als bedoeld in artikel 43 van het EG-Verdrag. De omstandigheid dat tussen Nederland en Frankrijk een bilateraal belastingverdrag bestaat dat een dergelijke bronbelasting toelaat, doet daar niets aan af. Frankrijk kan niet verlangen dat Nederland de discriminatie wegneemt in het geval haar regeling een ongerechtvaardigde inbreuk maakt op artikel 43.

Arrest van het Hof van 14 november 2006, [Kerckhaert en Morres, zaak no. C-513/04 \(België\)](#)

Het Belgische echtpaar Kerckhaert en Morres dient een aanslag personenbelasting in. Zij doen daarbij aangifte van buitenlandse (Franse) dividenden zonder (Belgische) voorheffing, en vragen om verrekening, met verwijzing naar het Belgisch-Frans dubbelbelastingverdrag. De verrekening wordt geweigerd, omdat de Belgische wetgever dit fiscale voordeel had afgeschaft. Het Hof heeft overwogen dat in de voorliggende situatie, de nadelige gevolgen die het inkomstenbelastingstelsel met zich meebrengt, het gevolg is van de parallelle uitoefening van belastingbevoegdheid door twee lidstaten. Het gemeenschapsrecht voorziet niet in algemene criteria voor de verdeling van de bevoegdheden tussen lidstaten ter zake en de afschaffing van dubbele belasting binnen de gemeenschap. Het is aan de lidstaten om de maatregelen te nemen die nodig zijn om situaties als in het hoofdgeding te voorkomen. Artikel 56 EG-Verdrag verzet zich niet tegen een wettelijke regeling als de bovenstaande, aldus het Hof.

Arrest van het Hof van 12 december 2006, [Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, zaak no. C-374/04 \(Verenigd Koninkrijk\)](#)

De prejudiciële vraag is gesteld in het kader van een geschil tussen concerns en de belastingdienst van het Verenigd Koninkrijk over de weigering van deze laatste om aan niet-ingezeten vennootschappen van deze concerns een belastingkrediet te verlenen voor door ingezeten vennootschappen aan die niet-ingezeten vennootschappen betaald dividend. Het Hof heeft hierop geantwoord dat indien de lidstaat waarin de vennootschap is gevestigd die de uit te keren winst genereert, besluit haar fiscale bevoegdheid niet alleen uit te oefenen met betrekking tot in deze staat gegenereerde winst, maar ook met betrekking tot uit deze staat afkomstige inkomsten van niet-ingezeten ontvangende vennootschappen, het evenwel uitsluitend de uitoefening door deze staat van zijn fiscale bevoegdheid is die, los van enige belasting in een andere lidstaat, een risico van kettingbelasting meebrengt. In een dergelijk geval worden de niet-ingezeten ontvangende vennootschappen alleen dan niet geconfronteerd met een in beginsel door artikel 43 EG-Verdrag verboden beperking van de vrijheid van vestiging, wanneer de staat van vestiging van de uitkerende vennootschap erop toeziet dat, wat het in zijn nationale recht vervatte mechanisme ter voorkoming of vermindering van kettingbelasting betreft, niet-ingezeten vennootschappen-aandeelhouders op dezelfde wijze worden behandeld als ingezeten vennootschappen-aandeelhouders.

Kapitaalbelasting

Arrest van het Hof van 12 januari 2006, Senior Engineering Investments, zaak C-494/03 (Nederland, Hoge Raad)

Senior Engineering Investments (hierna: de dochter) is een in Nederland gevestigde BV waarvan alle aandelen worden gehouden door een in het Verenigd Koninkrijk gevestigde vennootschap (hierna: de grootmoeder). De dochter houdt alle aandelen van een in Duitsland gevestigde vennootschap (hierna: de kleindochter). De grootmoeder verricht een kapitaalstorting “op het agio” van de Duitse kleindochter. De vraag speelt of artikel 4, tweede lid, aanhef en letter b, van Richtlijn 69/335 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal, toestaat dat kapitaalsbelasting wordt geheven bij de dochter over de gedane kapitaalstorting. Het Hof heeft overwogen dat dit artikel zich hiertegen verzet, nu volgens de regels van de richtlijn de in het hoofdgeding aan de orde zijnde storting bij de kleindochter aan kapitaalrecht is onderworpen. Nu een inbreng in een vennootschap (binnen de Gemeenschap) slechts eenmaal kan worden belast, kan over genoemde storting niet een tweede keer, ditmaal bij de dochter, belasting worden geheven.

Arrest van het Hof van 18 mei 2006, Magpar VI, zaak C-509/04 (Nederland, Hoge Raad)

De firma Magpar VI is met vier andere privaatrechtelijke vennootschappen een vennootschap onder firma aangegaan, die tezamen een Holding vormen. Er vindt vervolgens een fusie plaats, waarbij de Holding het vermogen van de oorspronkelijke BV's verwerft. Daarnaast wordt een coöperatie opgericht waartoe onder andere Magpar VI toetreedt onder overdracht van de door haar in de Holding gehouden aandelen. Magpar VI is, anders dan de Inspecteur, van mening dat zij in aanmerking komt voor vrijstelling van kapitaalbelasting. De vraag rijst of de voorwaarde voor de vrijstelling in de zin van artikel 7, eerste lid, sub b en b bis, van Richtlijn 69/335, te weten, de bezitstijd van vijf jaar, is overgaan op de aandelen van de Holding als gevolg van de overdracht van de aandelen aan de coöperatie. Het Hof heeft deze vraag ontkennend beantwoord.

Geneesmiddelen

Arrest van het Hof van 4 mei 2006, Massachusetts Institute of Technology, zaak C-431/04 (Duitsland)

Het Duitse octrooi- en merkenbureau heeft een aanvraag van Massachusetts Institute of Technology (hierna: MIT) om haar een aanvullend beschermingscertificaat voor het geneesmiddel Gliadel te verlenen, afgewezen. Tevens faalt de klacht van MIT die zij heeft ingediend bij het Bundespatentgericht. In beroep wordt de prejudiciële vraag gesteld of het begrip “samenstelling van werkzame stoffen van een geneesmiddel” in de zin van artikel 1, sub b, van Verordening 1768/92 inzake de invoering van een aanvullend beschermingscertificaat voor geneesmiddelen, betekent dat alle bestanddelen van de samenstelling werkzame stoffen therapeutisch effect moeten hebben. Het Hof heeft overwogen dat een stof die geen eigen therapeutisch effect heeft en die ertoe dient om het geneesmiddel een bepaalde farmaceutische vorm te geven, niet valt onder het begrip werkzame stof. Een dergelijke stof kan in combinatie met een stof die zelf wel therapeutische effecten heeft, dus geen “samenstelling van werkzame stoffen” zijn in de zin van voormeld artikel.

Internationaal privaatrecht

Arrest van het Hof van 27 april 2006, Familiensache: Standesamt Stadt Niebüll, zaak C-96/04 (Duitsland)

Een Duits kind, woonachtig in Denemarken, draagt naar Deens recht de achternaam van de vader en van de moeder. De Duitse burgerlijke stand weigert de in Denemarken vastgestelde naam te erkennen, nu het Duitse namenrecht (dat krachtens het Duitse IPR van toepassing is) geen samengestelde naam toestaat. De vraag van het Amtsgericht Niebüll of de Duitse regel in strijd met artikel 12 en 13 EG is, wordt door het Hof niet beantwoord. Het Hof heeft zich onbevoegd verklaard omdat het Amtsgericht geen rechtsprekende functie vervuld.

Arrest van het Hof van 13 juli 2006, Roche Nederland e.a., zaak C-539/03 (Nederland, Hoge Raad)

De vraag komt aan de orde of een (Nederlandse) rechter bevoegd is uitspraak te doen indien er meerdere verweerders zijn als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van het Executieverdrag. Het Hof heeft deze vraag ontkennend beantwoord. Het Hof heeft overwogen dat in het kader van een geschil als het onderhavige, waarbij onderscheiden in verschillende verdragsluitende staten gevestigde vennootschappen zijn gedagvaard voor feiten die zij zouden hebben begaan op het grondgebied van één of meer van deze staten, dit artikel niet van toepassing is, nu geen sprake is van éénzelfde situatie, zowel feitelijk als rechtens.

Arrest van het Hof van 17 januari 2006, Staubitz-Schreiber, zaak C-1/04 (Duitsland)

Staubitz-Schreiber woonde in Duitsland, waar zij een eenmanszaak had. Zij zette haar bedrijf stop en diende een verzoek in tot opening van een insolventieprocedure. Daarna verplaatste zij haar woonplaats naar Spanje. Het verzoek werd afgewezen. De vraag komt op of de Spaanse of de Duitse rechter bevoegd is om kennis te nemen van dit geschil. Het Hof heeft op deze vraag geantwoord dat artikel 3, eerste lid, van Verordening 1346/2000 betreffende insolventieprocedures, aldus moet worden uitgelegd dat de rechter van de lidstaat waar het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar is gelegen op het moment waarop het verzoek om opening van de insolventieprocedure wordt ingediend, bevoegd blijft om deze procedure te openen.

Arrest van het Hof van 14 december 2006, ASML, zaak C-283/05 (Oostenrijk)

ASML is een Nederlands bedrijf en heeft een vordering op de Oostenrijkse firma "SEMIS". SEMIS werd voor de Nederlandse rechter bij verstekvonnis veroordeeld tot betaling van een som geld aan ASML. Het verstekvonnis is niet aan SEMIS betekend of medegedeeld. Het verstekvonnis wordt door een Oostenrijkse rechter uitvoerbaar verklaard. De vraag komt aldaar aan de orde of in voorliggende situaties partijen "in staat" zijn geweest, in de zin van artikel 34, sub 2, van Verordening 44/2001, om een rechtsmiddel aan te wenden tegen de bij verstek gewezen beslissing waarvan tenuitvoerlegging wordt verzocht. Het Hof heeft deze vraag ontkennend beantwoord en heeft overwogen dat alleen wanneer de niet verschenen verweerder kennis draagt van de inhoud van het verstekvonnis, overeenkomstig de eisen van eerbiediging van de rechten van de verdediging en een effectieve uitoefening daarvan, hij "in staat" is geweest tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden bij het gerecht van de staat van herkomst.

Landbouw

Arrest van het Hof van 9 maart 2006, [Zuid-Hollandse Milieufederatie en Natuur en Milieu](#), zaak C-174/05 en van 14 september 2006, [Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie](#), zaak C-138/05 (Nederland, College van Beroep voor het Bedrijfsleven)

Deze arresten zien op de betekenis van de overgangsperiode in de Richtlijnen 91/414/EEG en 98/8/EG voor gewasbeschermingsmiddelen, respectievelijk biociden. Het Hof heeft overwogen dat lidstaten in de overgangsperiode de bestaande nationale toelatingsprocedures mogen toepassen en wijzigen, mits daardoor de verwezenlijking van de doelstellingen van de richtlijnen niet in gevaar wordt gebracht. Een wijziging kan niet zo ver strekken dat een onder de richtlijn vallend gewasbeschermingsmiddel wordt toegelaten zonder dat de effecten hiervan op de gezondheid van mens, dier en milieu zijn onderzocht. Het voor een bepaalde periode handhaven van toelatingen voor essentiële toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen is in overeenstemming met de richtlijn, aldus het Hof.

Arrest van het Hof van 15 juni 2006, [Dokter e.a.](#), zaak C-28/05 (Nederland, College van Beroep voor het Bedrijfsleven)

Onderzoeken om aanwezigheid van mond- en klauwzeer op te sporen zijn verricht door een niet in de bijlage bij Richtlijn 85/511/EEG genoemd laboratorium. Het Hof heeft overwogen dat de bevoegde autoriteit van de lidstaat ook gevolg moet geven aan de uitslag van een dergelijk laboratorium. Evenwel, nu dit laboratorium niet noodzakelijkerwijs dezelfde betrouwbaarheidsgaranties biedt als een laboratorium dat wél de status heeft van een in bedoelde bijlage B opgenomen laboratorium, moet de bevoegde autoriteit, alvorens de passende maatregelen te treffen, zich vergewissen van de betrouwbaarheid van die uitslag.

Arrest van het Hof van 12 januari 2006, [Agrarproduktion Staebelow](#), zaak C-504/04 (Duitsland)

Het verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een geding in Duitsland tussen de vennootschap Staebelow en de Landrat over het doden van 52 dieren uit de veestapel van Staebelow, nadat bij een op het bedrijf geboren en grootgebracht rund BSE wordt geconstateerd. De vraag komt op of artikel 13 van Verordening 999/2001 nietig is, omdat deze in strijd zou zijn met het evenredigheidsbeginsel in de zin van artikel 5 EG-Verdrag. Het Hof heeft overwogen dat het voorschrift waarbij wordt opgelegd dat de cohort van een besmet rund dient te worden gedood en te vernietigd, niet in strijd is met het evenredigheidsbeginsel, nu dit niet verder gaat dan noodzakelijk is om de gezondheid van mens en dier te beschermen.

Arrest van het Hof van 14 september 2006, [Slob](#), zaak C-496/04 (Nederland, College van Beroep voor het Bedrijfsleven)

Deze zaak houdt een vervolg in van een eerdere prejudiciële procedure (zaak C-236/02). Het Productschap Zuivel heeft zich op het standpunt gesteld dat Slob een heffing verschuldigd is over een bepaalde hoeveelheid boter die zou zijn verkocht. Slob stelt echter dat deze boter is vernietigd, maar kan dit niet aantonen nu hij geen administratie heeft gevoerd omtrent de bestemming van de boter. De vraag komt aan de orde of artikel 7, eerste lid, aanhef en derde lid, van Verordening 536/93 ruimte laat aan de lidstaat om een regeling vast te stellen die aan de op zijn grondgebied gevestigde zuivelproducenten verdergaande boekhoudverplichtingen oplegt dan die welke voortvloeien uit de Verordening. Deze vraag heeft het Hof bevestigend beantwoord. Immers, de in de Verordening genoemde maatregelen vormen slechts minimumregels. Niets verzet zich er dan ook tegen dat een lidstaat verdergaande maatregelen vaststelt dan die in de Verordening worden genoemd, mits deze maatregelen noodzakelijk

zijn. Een maatregel als in het onderliggende geval kan als noodzakelijk worden beschouwd, nu een doeltreffende controle van de juistheid van de door de producent opgestelde gegevens over de rechtstreekse verkoop op basis van de communautaire voorschriften alleen, moeilijk is.

Arrest van het Hof van 28 september 2006, Raverco en Coxon & Chatterton, zaken C-129/05 en C-130/05 (Nederland, College van Beroep voor het Bedrijfsleven)

Raverco en Coxon & Chatterton hebben partijen eendenborst en konijnenvlees vanuit China aangeboden voor invoer in de EU. De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees heeft, nadat was vastgesteld dat de partijen residuen bevatten in de zin van artikel 5 van Verordening 2377/90 inzake de vaststelling van maximumwaarden voor residuen van geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik in levensmiddelen van dierlijke oorsprong, de invoer geweigerd en de vernietiging ervan gelast. Raverco en Coxon & Chatterton betogen dat de partij terug had moeten worden gezonden naar China. Het Hof heeft overwogen dat uit de relevante regelgeving blijkt dat de obstakels voor de terugzending van een product zijn gelegen in het niet voldoen aan de communautaire voorschriften. Voorts heeft het Hof overwogen dat indien sprake is van voormelde residuen, er per definitie een gevaar voor de gezondheid van mens en dier bestaat. In dat geval dient de partij te worden vernietigd op grond van artikel 22, tweede lid, van de richtlijn. De Nederlandse autoriteiten hebben dus volgens het Hof juist gehandeld.

Arrest van het Hof van 26 oktober 2006, Koninklijke Coöperatie Cosun, zaak C-248/04 (Nederland, College van Beroep voor het Bedrijfsleven)

Koninklijke Coöperatie Cosun (hierna: Cosun) heeft in een bepaald jaar een hoeveelheid suiker geproduceerd bestemd voor export buiten de EU (C-suiker). Ingevolge de relevante Europese regelgeving mag C-suiker niet op de interne markt worden afgezet. Buiten medeweten van Cosun wordt door contractpartners fraude gepleegd en kan hij niet bewijzen dat de C-suiker het grondgebied van de EU heeft verlaten. Dientengevolge heeft het Hoofdproductschap Akkerbouwproducten een bedrag X van Cosun gevorderd. De vraag komt aan de orde of in een dergelijk geval een beroep kan worden gedaan op de Europese kwijtscheldingsregeling van in- of uitvoerrechten en zo niet of de relevante marktordeningsregels voor suiker wel geldig zijn, nu deze niet voorzien in een kwijtscheldingsregeling. Het Hof acht de genoemde kwijtscheldingsregeling niet toepasselijk nu het bedrag geen invoerrecht is. Er kan dan ook geen geslaagd beroep worden gedaan op de voormelde kwijtscheldingsregeling. Voorts staan de relevante marktordeningsregels, behoudens overmacht, niet toe dat kwijtschelding van het bedrag wordt toegekend, ook niet op grond van billijkheid.

Procesrecht

Arrest van het Hof van 13 juni 2006, Traghetti del Mediterraneo, zaak C-173/03 (Italië)

Het verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een procedure die Traghetti del Mediterraneo, een in liquidatie verkerende onderneming voor zeevervoer, heeft aangespannen tegen Italië ter verkrijging van schadevergoeding die zij stelt te hebben geleden als gevolg van een onjuiste uitlegging van het gemeenschapsrecht en het nalaten om prejudiciële vragen te stellen door het Italiaanse Hof van Cassatie. Echter, ingevolge een Italiaanse wettelijke regeling kan slechts schadevergoeding worden toegekend indien sprake is van opzet of grove schuld door de individuele rechter. De vraag rijst of deze regeling in

overeenstemming is met gemeenschapsrecht. Het Hof heeft overwogen dat het uitsluiten van elke mogelijkheid om de overheid aansprakelijk te stellen wanneer de aan de nationale rechter verweten schending betrekking heeft op diens beoordeling van feiten of bewijs, erop neerkomt dat elke nuttige werking wordt ontnomen aan het beginsel dat in het arrest van het Hof van 30 september 2003, Köbler, zaak C-224/01, is geformuleerd met betrekking tot kennelijke schendingen van het gemeenschapsrecht die kunnen worden toegerekend aan nationale rechterlijke instanties die uitspraak doen in laatste aanleg.

Arrest van het Hof van 19 september 2006, I-21 Germany, zaken C-392/04 en C-422/04 (Duitsland)

Met deze uitspraak heeft het Hof bevestigd dat het arrest van het Hof van 13 januari 2004, Kühne en Heitz, zaak C-453/00, dient te worden beschouwd als een uitzondering. Zo is een bestuursorgaan in beginsel niet verplicht een onherroepelijk geworden besluit dat in strijd is met het gemeenschapsrecht te heroverwegen, indien de belanghebbende de nationale bezwaar- en beroepsmogelijkheden niet heeft benut. Echter, indien het nationale recht een bestuursorgaan de bevoegdheid geeft een onherroepelijk besluit te heroverwegen, moet het bestuursorgaan die bevoegdheid op dezelfde wijze gebruiken als bij de toepassing van het gemeenschapsrecht.

Strafrecht, ne bis in idem

Arrest van het Hof van 9 maart 2006, Van Esbroeck, zaak C-436/04 (België)

Een Belgisch onderdaan is in Noorwegen veroordeeld voor invoer van drugs. Vervolgens wordt hij in België veroordeeld voor de uitvoer van dezelfde partij drugs. Het Hof heeft overwogen dat strafbare feiten van in- en uitvoer van dezelfde verdovende middelen moet worden beschouwd als een geheel van feiten die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, ongeacht de juridische kwalificatie van deze feiten of het beschermde rechtsbelang. Aldus zijn voor de toepassing van het *ne bis in idem*-beginsel de materiële feiten relevant. Het is evenwel aan de bevoegde nationale instanties om uiteindelijk te bepalen of de in geding zijnde materiële feiten een geheel van feiten vormen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn naar tijd en plaats en wat betreft het voorwerp ervan, aldus het Hof.

Arrest van het Hof van 28 september 2006, Van Straaten, zaak C-150/05 (Nederland, rechtbank 's-Hertogenbosch)

In deze zaak ging het om de vraag of iemand die in het ene land (Nederland) is vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs voor de invoer van een partij drugs in een ander land (Italië) vervolgd kan worden voor uitvoer van diezelfde partij drugs. Deze vraag is door het Hof ontkennend beantwoord (zie voor de redenering het arrest van het Hof van 9 maart 2006 in zaak C-436/04 (Van Esbroeck)).

Arrest van het Hof van 28 september 2006, Gasparini e.a., zaak C-467/04 (Spanje)

In deze zaak waren de verdachten in Portugal wegens verjaring vrijgesproken van douanefraude. Zij kunnen dan niet alsnog in Spanje worden vervolgd, aldus het Hof (zie voor de redenering het arrest van het Hof van 9 maart 2006 in zaak C-436/04 (Van Esbroeck)).

Niet-nakoming door de lidstaat (artikel 226 EG)

Arrest van het Hof van 28 september 2006, Commissie tegen Nederland, zaken C-282/04 en C-283/04

De Nederlandse staat bezat bijzondere aandelen in de vennootschappen KPN en TPG. Het Hof heeft overwogen dat dit in strijd is met het vrij verkeer van kapitaal. Het houden door de staat van deze bijzondere aandelen kan volgens het Hof de toegang tot nationale markten belemmeren en een negatieve invloed hebben op directe investeringen in deze ondernemingen. De door Nederland aangevoerde rechtvaardiging dat met een bijzonder aandeel in TPG de universele postvoorziening kan worden gewaarborgd, gaat volgens het Hof verder dan noodzakelijk is om dit doel te bereiken, nu dit aandeel ook andere activiteiten van TPG omvat (expresdiensten en logistiek). De aandelen in KPN waren door de Staat al voor het arrest verkocht. De aandelen in TPG zijn vlak daarna eveneens van de hand gedaan.

Ingetrokken zaken

Voorts is een viertal zaken “geschikt” in de loop van de inbreukprocedure. Nadat Nederland alsnog de nodige maatregelen heeft getroffen om aan zijn verplichtingen te voldoen, heeft de Commissie afstand gedaan van instantie. Het Hof heeft deze zaken vervolgens doorgehaald. Het betreft de volgende zaken: beschikking van het Hof van 7 februari 2006, Commissie tegen Nederland, zaak C-247/05 (Richtlijn 96/61/EG inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging); beschikking van het Hof van 19 mei 2006, Commissie tegen Nederland, zaak C-253/05 (Regeling “Convenant Verpakkingen III”); beschikking van het Hof van 19 mei 2006, Commissie tegen Nederland, zaak C-308/05 (Richtlijn 2001/95/EG inzake algemene productveiligheid) en beschikking van het Hof van 26 september 2006, Commissie tegen Nederland, zaak C-364/05 (Richtlijn 2001/20/EG inzake toepassing van goede klinische praktijken).

Twee zaken zijn tot slot om een andere reden doorgehaald. Naar aanleiding van het hiervoor besproken arrest van het Hof van 18 juli 2006 in zaak C-50/05 (Nikula), heeft de Commissie afstand gedaan van instantie, nu zij in Nikula ongelijk kreeg. Het betreft de volgende zaken: beschikking van het Hof van 22 november 2006, Commissie tegen Nederland, zaak C-66/05 en beschikking van het Hof van 22 november 2006, Commissie tegen Finland, zaak C-105/05.

Met aldus in 2006 slechts één arrest wegens niet-nakoming tegen zich, was Nederland in dat jaar “koploper” onder de lidstaten.

Staatssteun

Beschikking van het Gerecht van 27 september 2006, Werkgroep Commerciële Jachthavens Zuidelijke Randmeren e.a. tegen Commissie, zaak T-117/04

De Vereniging Werkgroep Commerciële Jachthavens Zuidelijke Randmeren e.a. hebben in 2001 namens haar leden een klacht ingediend bij de Commissie, omdat, naar zij stellen, een zevental gemeenten ongeoorloofde staatssteun zou hebben verleend aan niet-commerciële jachthavens in hun gemeente. De Commissie heeft in een beschikking geconcludeerd dat de

door de gemeenten getroffen maatregelen niet zijn aan te merken als staatssteun in de zin van artikel 87, eerste lid, EG-Verdrag. De vereniging e.a. tekenen hiertegen beroep aan bij het Gerecht, maar worden niet-ontvankelijk verklaard, nu zij niet voldoen aan het criterium “rechtstreeks en individueel geraakt door beschikking”. Nederland heeft aan de zijde van de Commissie geïntervenieerd in deze procedure.

Vrij verkeer

Arrest van het Hof van 10 januari 2006, De Groot en Slot Allium and Bejo Zaden, zaak C-147/04 (Frankrijk)

Een Nederlands bedrijf heeft zaaisjalottenrassen ontwikkeld. Die mogen in Frankrijk niet onder de naam “sjalotten” worden verkocht (dat mag alleen met traditionele sjalotten die niet uit zaad afkomstig zijn). Het Hof heeft overwogen dat dit verbod in strijd is met artikel 28 EG-Verdrag. Het verbod op verkoop in Frankrijk kan niet worden gerechtvaardigd op grond van consumentenbescherming. Immers, het enige verschil in de sjalotten zit in de voortplantingswijze en daar kan de consument over worden voorgelicht door middel van aangepaste etikettering, aldus het Hof. Op basis van deze uitspraak kunnen de Nederlandse producenten hun sjalottenrassen voortaan in Frankrijk met aangepaste etikettering verkopen.

Beschikking van het Hof van 28 september 2006, Kremer, zaak no. C-340/05 (Duitsland)

Kremer is een Duits onderdaan, woonachtig in Duitsland. Na herhaalde inbreuken op de verkeerswetgeving wordt hem de rijbevoegdheid ontnomen. Vervolgens verkrijgt hij in België een nieuwe rijbevoegdheid. Ingevolge een Duitse wettelijke regeling dient Kremer voor de hernieuwde toekenning van de rijbevoegdheid zijn geschiktheid aan te tonen door middel van een medisch-psychologisch attest. Indien dat niet gebeurt, wordt op het grondgebied van Duitsland de rijbevoegdheid niet erkend. Het Hof heeft overwogen dat Richtlijn 91/439/EEG betreffende het rijbewijs, in de weg staat aan een dergelijke nationale regeling.

Bijlage 1

Hieronder treft u een lijst aan van aanhangige zaken op 31 december 2006, waaraan de Nederlandse regering deel neemt en waarin op die datum nog geen uitspraak was gedaan. De zaken zijn gerangschikt op zaaknummer, waarbij C staat voor zaken bij het Hof van Justitie, E voor zaken bij het EVA-Hof en T voor zaken bij het Gerecht van eerste aanleg.

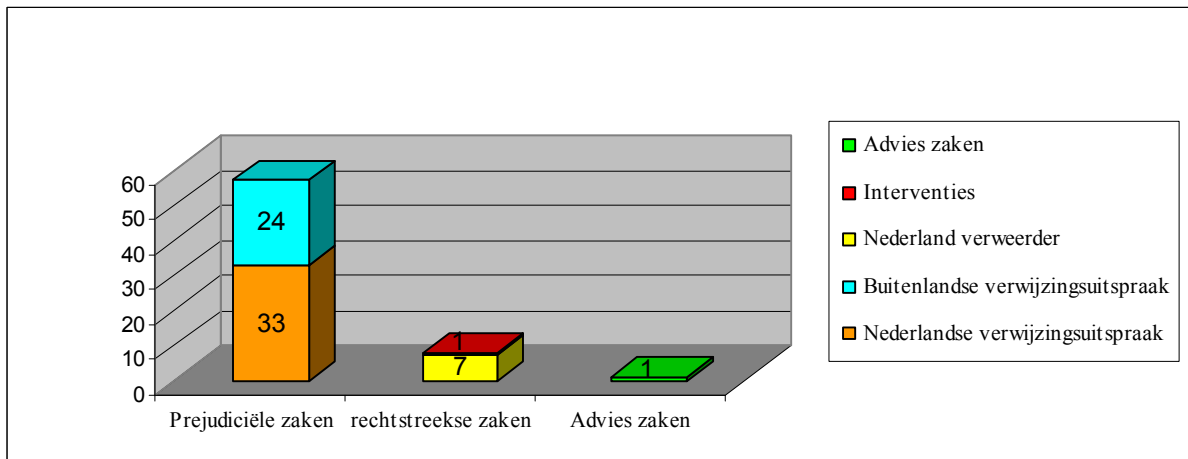
Zaak nr.	Zaaknaam	Trefwoorden
C-470/03	A.G.M. / cos.met	Richtlijn 98/37/EG / Artt. 28 en 30 EG / openbare kritiek door overheidsambtenaar
C-507/03 en C-532/03	Commissie / Ierland	Aanbestedingen / Transparantiebeginsel
C-195/04	Commissie / Finland	Aanbestedingen / Transparantiebeginsel
C-284/04	T-Mobile Austria e.a.	Belasting / Telecommunicatie
C-369/04	Hutchison 3G e.a.	Zesde BTW-richtlijn / Omzetbelasting / Economische activiteit
C-409/04	Teleos e.a.	Zesde BTW-richtlijn / Omzetbelasting
C-523/04	Commissie / NL	Externe bevoegdheid / "Open skies"
C-524/04	Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation	(Venootschaps)belasting / Artt. 43, 49 en 56 EG
C-1/05	Jia	Vreemdelingenrecht / Vrijheid van vestiging / Vrij verkeer werknemers
C-16/05	Tum en Dari	Associatieovereenkomst EG - Turkije
C-39/05 P en C-52/05	Zweden tegen arrest GEA van 23 dec. 2004 in zaak T-84/03 Turco	EuroWOB
C-45/05	Maatschap Schonewille-Prins	Landbouw / Etikettering
C-91/05	Commissie / Raad	GBVB / Besluit kleine wapens / ECOWAS
C-101/05	A (Zweden)	Vrij verkeer van kapitaal
C-102/05	A en B	Vrijheid van vestiging / Vrij verkeer van kapitaal
C-119/05	Lucchini Siderurgica	Staatssteun / Voorrang EG-recht / Vertrouwensbeginsel
C-137/05	VK / Raad	Nietigverklaring paspoortverordening
C-157/05	Holböck	Vrij verkeer van kapitaal
C-184/05	Twoh International	Zesde BTW-richtlijn / Omzetbelasting
C-212/05	Hartmann	Art. 18 / Sociale zekerheid
C-222/05 en C-225/05	Van der Weerd e.a.	Dierziekten (mkz) / Rechtstreekse werking / Ambtshalve toetsing / Evenredigheidsbeginsel
C-231/05	Oy AA	(Venootschaps)belasting / Artt. 43 en 56 EG
C-252/05	Thames Water Utilities	Afvalstoffen
C-259/05	Omni Metal Service	Afvalstoffen / Strafrecht
C-279/05	Vonk Dairy Products	Landbouw / Exportrestitutie / Fraude
C-287/05	Hendrix	Sociale zekerheid / Artt. 18 en 39 EG
C-288/05	Kretzinger	Strafrecht / <i>Ne bis in idem</i> -beginsel
C-291/05	Eind	Artt. 17, 18 en 39 EG
C-296/05	Günes	Associatieovereenkomst met Turkije / Recht op vrije vestiging
C-297/05	Commissie / NL	Registratie motorvoertuigen
C-298/05	Columbus Container Services	Belasting / Artt. 43, 56, 57 en 58 EG
C-303/05	Advocaten voor de Wereld	Strafrecht / Rechtsbeginselen / Ontvankelijkheid / EVRM
C-367/05	Kraaijenbrink	Strafrecht / <i>Ne bis in idem</i> -beginsel
C-379/05	Amurta	Belasting / Artikel 56 EG

C-384/05	Piek	Landbouw / Melkquota
C-400/05	B.A.S. Trucks	Douane
C-402/05 P	Kadi / Commissie	GBVB / Bevriezing tegoeden (terrorisbestrijding)
C-411/05	Palacios de la Villa	Arbeid / Sociale zekerheid (pensioenen) / Discriminatie
C-415/05 P	Yusuf / Commissie	GBVB / Bevriezing tegoeden (terrorisbestrijding)
C-427/05	Porto Antico di Genova	Belastingen / Structuurfondsen
C-434/05	Stichting Regionaal Opleidingen Centrum Noord-Kennemerland/West-Friesland	Zesde BTW-richtlijn / Omzetbelasting
C-451/05	Elisa	Directe belasting / Vrijheid van vestiging / Vrij verkeer van kapitaal / Discriminatie
C-467/05	Dell'Orto	Strafrecht / Ne bis in idem / Schadeloosstelling
C-11/06 en C-12/06	Morgan en Bucher	Burgerschap / Vrijheid van vestiging
C-50/06	Commissie / NL	Vreemdelingenrecht
C-55/06	Arcor	Telecomm
C-64/06	Cesky Telecom	Telecomm / mededinging / rechtstreekse werking
C-84/06	Antroposana e.a.	Geneesmiddelen / Mededinging
C-147/06 en 148/06	SECAP	Aanbesteding ('onder de drempel')
C-158/06	ROM-projecten	Structuurfondsen / Rechtstreekse werking
C-182/06	Lakebrink en Peters-Lakebrink	Vrij verkeer werknemers / Belastingen
C-185/06	British Telecommunications	BTW / Onverschuldigde betaling
C-190/06	Belgacom mobile	Telecomm
C-194/06	Orange European Smallcap Fund	Belastingen / Vrij kapitaalverkeer
C-199/06	Centre d'exportation du Livre français (CELP)	Staatssteun
C-201/06	Commissie / Frankrijk	Vrij verkeer van goederen (gewasbeschermingsmiddelen)
C-206/06	Essent Netwerk Noord (v/h Aldel)	Staatssteun / Heffing van gelijke werking
C-210/06	Cartesio	Vennootschapsrecht / Artt. 43 en 48 EG
C-212/06	Gouvernement de la Communauté française en Gouvernement wallon	Sociale zekerheid / Vrij verkeer werknemers / Gelijke behandeling
C-228/06	Soysal e.a.	Associatie-akkoord EEG / Turkije / Visumplicht
C-229/06	Sunshine Deutschland Handelsgesellschaft	Douanewetboek / Artt. 43 en 48 EG
C-242/06	Sahin	Associatieverdrag EEG - Turkije / Besluit 1/80 van de Associatieraad
C-259/06	Commissie / NL	Niet-tijdige implementatie richtlijn 2002/87/EG
C-260/06 en C-261/06	Escalier e.a.	Artt. 28 en 30 EG
C-293/06	Deutsche Shell	Vennootschapsbelasting / Berekeningsgrondslag belastingheffing / Artt. 43 jo. 48 EG
C-294/06	Payir e.a.	associatieovereenkomst EEG - Turkije / Art. 6 van Besluit 1/80 van de Associatieraad
C-303/06	Coleman	Gelijke behandeling gehandicapten
C-310/06	F.T.S. International	Indelingsverordening / Douanewetboek / Douanetarief / Vertrouwensbeginsel
C-322/06	Commissie / NL	Niet-tijdige implementatie richtlijnen / Arbeid / Wegvervoer
C-331/06	Chuck	Sociale zekerheid (AOW) / Verordening 1408/71
C-345/06	Heinrich	Openbaarheid documenten / Geldigheid verordening
C-349/06	Polat	Associatieverdrag EEG - Turkije
C-353/06	Grunkin en Paul	Intl privaatrecht / Discriminatieverbod
C-355/06	Van der Steen	Zesde BTW-richtlijn / Omzetbelasting
C-361/06	Feinchemie Schwebda en Bayer CropScience	Landbouw / Milieu (gewasbeschermingsmiddelen) / Richtlijn 91/414/EEG
C-366/06	DNA Verkot	Telecommunicatie / Richtlijn 2002/21/EG
C-383/06 t/m C-385/06	Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening	Subsidieverlening (ESF) / Gemeenschapstrouw / Algemene rechtsbeginselen
C-398/06	Commissie / NL	Vreemdelingenrecht / Vrijheid van vestiging

C-400/06	Codirex	Douanewetboek / Tariefcode
C-402/06	Op- en overslagbedrijf Van der Vaart	Douanewetboek / Tariefcode
C-414/06	Lidl Belgium	Vrij verkeer van kapitaal / Recht vrije vestiging / Belastingverdrag Dld - Lux
C-415/06	Stahlwerk Ergste Westig	Vrij verkeer van kapitaal / Belastingverdrag Dld- VS
C-435/06	C.	EEX-verordening
C-446/06	Winkel	Landbouw / Exportrestituties
C-455/06	Heemskerk en Schaap	Exportrestitutie / Dierentransport / Ambtshalve toetsing
C-484/06	Koninklijke Ahold	Zesde BTW-richtlijn
C-500/06	Corporación Dermoestética	Art. 49 EG / Reclame
C-520/06	Stringer e.a.	Rechten werknemer / Ziekteverlof / Vakantie
C-524/06	Huber	Vreemdelingenregister / Artt. 12, 17, 18 en 43 EG
C-525/06	Nationale Loterij	Kansspelen / Art. 49 EG
C-526/06	Road Air Logistics Customs	Douane / Begrip "niet wettelijk verschuldigd"
C-527/06	Renneberg	Artt. 39 en 56 EG / Belasting
E-1/06	Toezichtouder EVA tegen Noorwegen	Vrij verkeer van diensten / Artt. 31 en 36 van het EER-verdrag
E-2/06	Toezichtouder EVA tegen Noorwegen	EER / Vrijheid van vestiging / Vrij verkeer van kapitaal / Bescherming eigendom
E-3/06	Ladbrokes	Vrij verkeer van diensten / Artt. 31 en 36 van het EER-verdrag
T-47/03	Sison / Raad	Terrorisme / Bevriezing van tegoeden
T-75/04	Arch Chemicals Inc. en Arch Timber Protection Ltd tegen Commissie	Biociden
T-76/04	Bactria Industriehygiene-Service Verwaltungs GmbH tegen Commissie	Biociden
T-77/04	Rhodia Consumer Specialties Ltd tegen Commissie	Biociden
T-78/04	Sumitomo Chemical (UK) PLC tegen Commissie	Biociden
T-79/04	Troy Chemical Company BV tegen Commissie	Biociden
T-233/04	NL / Commissie	Steuemaatregel NOx / Emissiehandel
T-234/04	NL / Commissie	Kortketenige chloorparaffines / Art. 95, leden 4 en 6, EG
T-84/06	Azivo Algemeen Ziekenfonds De Volharding / Commissie	Staatssteun / Zorgverzekeraar
T-178/06	Bavaria / Raad	Intl eigendom / Merkenrecht / Schadeloosstelling
T-182/06	NL / Commissie	Art. 95, lid 5 EG /Roetfilters
T-231/06	NL / Commissie	Staatssteun (publieke omroep)
T-295/06	BASE / Commissie	Telecommunicatie
T-258/06	Duitsland / Commissie	Interpretatieve mededeling / Overheidsopdrachten
T-369/06	Holland Malt / Commissie	Staatssteun

Bijlage 2

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de zaken beschreven in hoofdstuk 2. Het betreft zaken waaraan Nederland heeft deelgenomen en waarin uitspraak is gedaan in 2006.

In het jaar 2006 werden door het Hof van Justitie 546 zaken afgedaan. Door het Gerecht van eerste aanleg werden 436 zaken afgedaan. De meest relevante categorie voor inbreng van de lidstaten zijn de prejudiciële zaken. In 2006 werden door het Hof 266 prejudiciële zaken afgedaan. Bij 57 daarvan was Nederland betrokken. Nederland behoort hiermee tot de meest actieve lidstaten. Onderstaande grafiek geeft de relatieve bijdrage van Nederland weer.

